

Dasi se je že večkrat pisalo o tej mali deželici, vendar Rutarjeva naloga ni bila baš lahka. Dosedanji spisi so bili le nekaki kosi, površni in ne vsi kritični. Kar se tiče zgodov. virov, nahaja se sicer marsikaj po raznih arhivih (v Čedadu, v Vidmu, v Benetkah in drugodi), a najvažnejše listine so se poizgubile. Župnijski arhiv v Šempetru je pogorel v XVI. stoletju, torej ne hrani nič posebnega; druge važne stvari so se razpršile in pokončale vsled nemarnosti čedadskih oblastij.

Vendar se je Rutarju posrečilo spraviti vkup precej gradiva, tu in tam morda še preveč. Zemljepisni del je precej popoln in natančen; ne zdi se mi pa prav, da gospod pisatelj prestavlja po svoje laška krajevna imena, kjer ni dobil slovenskih, in da nekaterim drugim daje slovensko fizijognomijo brez pravega vzroka, n. pr. furlansko vas Carraria tolmači s Krvarijo, Artegna s Rtinom itd. V krajepisnem oddelku bi se bil lahko opustil opis Glemone (Humina) in Venzona (Vencona), ker ti dve mesteci nista važni za beneške Slovence.

Zgodovinski del je tudi široko osnovan in, kolikor se je dalo, dovršen. Začenja z zgodovino prebivavcev pred prihodom Slovencev. Zanimivo je drugo poglavje, v katerem pripoveduje po Pavlu Dijakonu, kako so Slovenci prišli v Italijo in kako so se borili z Longobardi. Manj važno je tretje, v katerem mnogo pripoveduje o raznih gradih, ki so se nahajali po gorskih obronkih večinoma na periferiji slovenske zemlje. Ti podatki sploh bolj spadajo k zgodovini splošne Furlanije, nego k opisu beneške Slovenije. Najbolj zanimivo je četrto poglavje, kjer obdeluje slovenske razmere pod beneško republiko. Podatke o novejši dobi zaključuje z navajanjem nekaterih odličnih lokalnih mož, katerim bi bil lahko dostavil še kako drugo ime. Ko Slovenca navaja tudi svetovnoznanega etika Stelina, a težko da bo; slavni mož je rojen v Čedadu. Priimek Štelin se sicer nahaja v slovenski župniji sv. Lenarta, a krstni zapisnik Stellinija se dobi v Čedadu.

Knjigo diči petnajst slik. Pisatelj je v tem oziru porabil, kar je bilo mogoče; krivda ni njegova, če so izostali nekateri prav slikoviti in zanimivi kraji.

Z veseljem bi bil pozdravil čitatelj mimo slik in krajevnega imenika tudi mal zemljevid beneške Slovenije; za silo bi bila dobro došla vsaj ona, katero je podal svojim čitateljem praški „Slovanský Přehled“. Popravitkov na koncu knjige je preveč; to znači, da se je knjiga prehitro dala v tisk. Na strani 66. v zadnji vrsti gospod pisatelj očitno zamenja kazulo s „superpelliceumom“, drugače bi bila njegova trditev nezmisljena. Sploh o duhovnikih in o njihovi kulturi ima pretirane in zastarele pojme. Sedanji duhovniki so dobro vzgojeni in vestno in dostojno opravljajo svojo službo; nekateri so celo prava čast svoje deželice.

Na str. 71. pred poslednjim odstavkom je nekaj izostalo, kar gotovo moti čitatelja, da ne dobi pravega pojma. Pisatelj govori o domačem rokodelstvu, a takoj sledi kos odstavka o onih, ki gredó s trebuhom za kruhom po svetu, namreč o krošnjarjih. To je pretrgan citat iz „Dom in sveta“. Treba je razumeti tako, da mimo onih, ki ostajajo pri delu doma, so nekateri, ki gredó po svetu. Tem se je v prejšnjih časih godilo bolje nego sedaj.

No, vkljub tem in nekaterim drugim nedostatkom si je pisatelj pridobil lepe zasluge s svojo knjigo. Popolnosti v nekaterih stvareh, posebno v zgodovinskem delu, ne smemo zahtevati od njega iz prej navedenih vzrokov, ker namreč manjka virov. Knjiga je vse hvale vredna in jo z lahkim srcem priporočamo Slovincem.

Iv. Trinko.

Mladeniški cvet. Dijaški molitvenik. (Flos juvenilis. Libellus precum in usum studiosae juventutis.) V Ljubljani, 1900. Natisnila Katol. Tiskarna. 12°. Str. 363. Cena 2 K 20 h. — Ta latinsko-slovenski molitvenik je sestavil mladinski prijatelj za gimnazijce in v njem zbral vse molitve, pobožnosti in nauke, ki so važni in rabni za dijaka. Knjigo prav živo priporočamo.

Ruska književnost.

V knjigarni M. O. Volfa v Petrogradu izide v teku l. 1900. drugi natisek popolnega *Sobranija sočinienij A. F. Pisemskega* v 24. zvezkih, ki obsegajo nad 7000 strani teksta, večinoma romanov. Naročnina je brez poštnine 18 rubljev.

V tej zalogi izidejo tekom letošnjega leta tudi zbrani spisi *Polnoje sobranije sočinienij P. I. Meljnikova* (Andreja Pečerskega) v 14 zvezkih, ki obsegajo nad 5000 strani. Naročnina je brez poštnine 14 rubljev.

Tu je moči dobiti *Polnoje sobranje sočinienij M. N. Zagoskina* v desetih zvezkih za 16 rubljev. Zagoskin je napisal lepo število zgodovinskih romanov, ki pa so Slovincem še skoro povsem neznan. — Dalje se tam dobi *Tolkovy slovar živago velikorusskago jazyka Vladimira Dalja*, drugi natis v štirih zvezkih za 25 rubljev, *Polnoje sobranije basen Krylova* s slikami (cena 75 kopejk) ter *V put dorogu*, roman v šestih knjigah P. D. Boborykina; cena 3 rublje 75 kop.

N. V. Smirnov je izdal v Kazanju: *Očerki kuljturnoj istoriji južnih slavjan*, prvi snopič. Razvoj materijelne kulture. Kazanj 1900. Cena jeden rubelj.

N. V. Šapošnikov je izdal v Petrogradu delo *Heraldica*. Zgodovinski zbornik, I. zv. Cena dva rublja.

P. N. Krasnov je napisal in izdal delo: *Kozaki v Abissiniji*. Dnevnik načelnika spremstva ruske

carske misije v Abisiniji l. 1897.—1898. Petrograd 1900. Cena 3 rublje.

Pred kratkim je izšel v Petrogradu 13. zvezek obširnega dela Elize Reklja z naslovom: *Zemlja i ljudi*. Vseobščajna geografija. Vse delo bo obsegalo 19 zvezkov in stane po naročilni poti 40 rubljev.

N. D. Nosilov je napisal in izdal v Moskvi delo: *V sněgah*. Razskazy i očerki iz žizni sěvernyh inorodcev. S slikami. Cena 50 kopejk. A. A. Jarilov pa je izdal v Jurjevem (Derptu) delo: *Byloje i nastojaščee sibirskih inorodcev*. Materiali dlja ih izučenija. Cena 2 r. 50 k.

V Petrogradu je jela izhajati v snopičih *Istorija ruskoj slovesnosti s drevnejših vremen do naših dnei* P. N. Polevega. Vse delo izide v dvanajstih snopičih, ki stanejo po naročilni poti 12 rubljev.

V Moskvi je izšlo v drugem natisku delo: *Rus-skija narodnyja skazki i byli v stihah* od A. Lukjanova. Zvezek velja 80 kop. Ravno tam se je tudi objavilo delo *Istorija i poezija*. Zgodovinsko-literarne študije od P. Mazinova. Cena dva rublja.

V Odesi je izšlo zanimivo delo A. I. Muraneviča z naslovom: *Narodnaja pėsnja kak sredstvo duhovnago sbliženija slavjan*. Cena 50 kop.

V Petrogradu je izšel obširni zgodovinski roman P. N. Polevega z naslovom: *Isbrannik Božij* (Izvoljenec božji). Cena tri rublje. Tam je tudi izšel istega pisatelja *Děvičij věk*. Slike iz življenja ruske kmetiške deklce, s slikami. Cena 90 k.

Iz pred kratkim izdanega „otčeta“ o delovanju petrograjskega slavj. blagotvornega društva za l. 1898. posnamemo zanimivost, da je društvo izdalo v 2000 izvodih *Rusko-slovenskij slovar*, sestavljen od M. M. Hostnika. Pripravljajo se slovarji rusko-srbski in rusko-bolgarski; v tisku se nahajata slovensko-ruski ter slovaško-ruski slovar. Za nagrado M. G. Černjajeva, določeno za popis srbsko-turške vojske, je nabralo društvo že na prvi poziv 2600 r.

Izmed poprej izdanih francosko-ruskih, nemško-ruskih in angl.-ruskih slovarjev omenjamo: Makarov: Polnyj francuzsko-russkij slovar in Polnyj rusko-francuzskij slovar, oba dela deset rubljev. Pavlovskij: Německo-russkij i russko-německij slovar, oba dela 16 rubljev. Lenstem. Německo-russkij i russko-německij slovar; oba dela 6 r. 50 kop. Aleksandrov: Polnyj anglijsko-russkij i russko-anglijski slovar, oba dela deset rubljev ter še obilica manjših slovarjev Szmidta, Freya, Potockega i. dr.

Kakor na drugih delih, je bogata ruska književnost tudi v pesništvu. Vsekako pa onim, ki se zanimajo za rusko poezijo, ne bo odveč novejša pesniška zbirka z naslovom *Za tridcat lět*, katero smatra ruska kritika za zrcalo novejšega ruskega pesništva. Namenjena je zlasti mladini. Založnik dela je P. V. Lukovnikov v Petrogradu.

Tam je tudi izšlo *Pervoje sobranije pisem V. G. Belinskago*. Cena po naročilni poti za štiri zvezke štiri rublje.

Znani novelist V. Ausejko je izdal v Petrogradu v založbi S. Suvorina dva zvezka svojih *Peterburgskih očerkov*. Knjiga obsega drobne pripovedne sličice iz življenja v ruski prestolnici. (Mimogrede omenjamo, da celo naši sloveči beletristi ne imenujejo prestolnice ruskega carja več Petrograda, marveč Peterburg.)

V založbi O. Popove v Petrogradu je izšlo delo *Narodnoje obrazovanije v raznyh stranah Evropy*, prevod iz nemškega. Ravno tam je izšlo tudi delo *Osvoboždenije krestjan v Prusiji*. Prva knjiga stane 1 rub., druga 1 rub. 25 kop.

Znamenito delo je: *Iljustrirannaja istorija novějšej francuzskoj literatury*, ki izhaja v prevodu A. Veselovskega v Petrogradu. Doslej sta že izšla dva snopiča. Cena vsega dela je sedem rubljev.

Pod kaj čudnim naslovom: *Narod Bogatyr* (narod junak) je izšla v Petrogradu knjiga, v kateri ima čitatelj opis političnega in društvenega življenja Angležev. Kot pisatelj je podpisan neki R. I. Rapoport. Cena 1 rub. 50 kop.

Pisatelj V. Riškov je izdal v Petrogradu dva zvezka svojih *Sobranij sočinenij*. Prvi obsega obširen roman *Ženih*, drugi pa drobnejše pripovedke. Četrtno skupička od teh sočinenij je odločil pisatelj za stradajoče kmete v Rusiji.

Tudi raznih pripovednih del je izšla cela kopica. K. Teplov je izdal roman *Slučajnaja žertva* (cena 1 r. 25 k.), A. M. Feodorov roman *Step skalas* (cena 1 r.), znani priljubljeni I. N. Potapenko pa roman *Vstrěča* (srečanje), ponatisk iz „Ruske Misli“ (cena dva rublja). Znani humorist N. A. Lejkin je izdal v Petrogradu roman *Na pobyvkě* (cena 1 rubelj). V tem romanu opisuje pisatelj življenje vaščanov v Rusiji, radi česar se priporoča samo na sebi. — Znani umetnik A. V. Vereščagin je izdal zbirko pripovedek z naslovom *Novyje razskazy*; isto tako tudi G. T. Sěvercev z naslovom *Na parovožě žisnē* (cena 1 rubelj), K. Jurjin pa zbirko *Čužaja žisnē* (cena 1 rubelj) itd. Izmed zgodovinskih romanov je najzanimivejši *Patriarh Nikon* M. A. Filipova, ki je izšel v dveh zvezkih ter stane 1 r. 50 kop.

Da imajo tudi Angleži svojega Kneippa, je razvidno iz knjige, prevedene iz angleščine, z naslovom: *Lěčenie bez lekarstv pri pomošči vody, vozduha, sveta, piščī, pokoja i dviženija*. Založil jo je M. E. Konusov v Moskvi ter stane 1 rubelj.

V založbi P. P. Sojkina v Petrogradu izhajajo v ruskem prevodu *Sočinenija* Gustava Emara, ki stanejo v dvanajstih zvezkih šest rubljev. V založbi A. F. Devrjena pa *Skazki Andersena* (Andersenove pravljice z novimi slikami prof. G. Tegnera). Cena 10 rubljev.

Kdor bi želel brez posebnega truda osvojiti si ruski jezik, on učini najbolje, ako si naroči v Berolinu izhajajoči tednik *Russko německij Věstnik*, ki stane na leto le šest rubljev. Naročniki dobé 52 številčk lista, 12 snopičev „Tehničkih izvěstij

dlja Germaniji i Rossiji“, novejši roman L. Tolstega „Voskresenje“ in popoln rusko-nemški in nemško-ruski slovar v dveh zvezkih. Naslov je: Berlin Nr. 24, Johannis-Strasse 22. *i + a.*

Časopis.

31. sušca je bil blizu Mafekinga silen boj. Posadka v Mafekingu je hotela prodreti burske vrste in napadla Bure od zunanje strani. Napad se ni posrečil, ker so ga Buri vsestransko odbili. — Angleški general Plumer se je moral ranjen umakniti. Na angleški strani so padli 3 častniki in 7 mož, trije častniki in 24 mož je ranjenih, 11 mož se pogreša.

1. mal. travna so Buri napadli angleške predstraže blizu Bloemfonteina. Morale so se umakniti.

3. mal. travna je profesor Samassa predaval v Berolinu o Slovencih.

4. mal. travna zvečer je umrl Ghazi Osman Paša, znani branitelj Plevne v poslednji rusko-turški vojski.

4. mal. travna popoldne je napadel na bruselskem kolodvoru 16 letni anarhist Sipido valeškega princa. Ustrelil je dvakrat nanj, a ni ga zadel.

5. mal. travna. Buri so reservoir bloemfonteinskega vodovoda razstrelili v zrak.

5. mal. travna. General Methuen je zajel polkovnika Villebois-Mareuila in bursko četo. Polkovnik in 7 Burov je ubitih, 8 ranjenih, 54 ujetih. — Buri so pa zajeli tri stotnije pešcev in dve stotnji infanterije na konjih pri Reddersburgu.

Oranjsi so se po zadnjih vojnih uspehih Burov zopet oborožili.

5. mal. travna je umrl v Solnogradu nadškof dr. Haller.

6. mal. travna. Pri predlogu zaradi uvedbe ruščine kot obligatnega predmeta na srednjih šolah je bila zelo živahna razprava v deželnem zboru v Pragi.

7. mal. travna je porazil general De-Wet Angleže pri Markatsfonteinu, kateri leži 8¹/₂ milje jugovzhodno od Brandforta. 600 je bilo ubitih ali ranjenih, 900 ujetih. Buri so se polastili 12 vozov.

8. mal. travna se je bil pri Wepenerju celi dan ljut boj. Buri so bili premagani, na obeh straneh so velike izgube.

Na vseh straneh okoli Bloemfonteina pritiskajo Buri na generala Robertsa. Zasedli so Reddersburg, južno od Bloemfonteina. Wepener Buri oblegajo.

9. mal. travna se je podrl nasip M. Donald-jezera, v srednjem delu države Texasa v S. A., zaradi tega se je voda razlila po okolici in pokončala veliko ljudi, zlasti zamorcev. Ob velikih nalivih so reke hudo narastle.

9. mal. travna. Zato je povodenj poplavlila mesto Austin. 17 milj severno od Austina je voda razdrla železniški most. Iz St. Louisa došli brzovlak je strmoglavil v prepad. Utonilo je več oseb, poginilo je veliko živine.

11. mal. travna se je v Klappaui pri Pragi sesulo 52 hiš. Večji del vasi je izgubljen.

13. mal. travna. Buri so zasedli Smithfield. Angleži so se umaknili v Aliwalnorth.

14. mal. travna. Okoli Ladysmitha so bili manjši boji. Obleganje Wepenerja se nadaljuje.

14. mal. travna. Vladi južnoafriških republik sta naznanili Portugalcem, da smatrata prehod angleških čet skozi portugalsko ozemlje Biera kot sovražen čin. Portugalci namreč, ki se bojé Angležev, so proti mednarodnemu pravu dovolili Angležem iti po portugalskem ozemlju. Za mednarodne zakone se Angleži jako malo menijo, kadar imajo pred očmi kak uspeh.

14. mal. travna se je otvorila pariška svetovna razstava. Otvoritveni govor je imel trgovinski minister Millerand, predsednik Loubet jo je potem otvoril. Razstava še nikakor ni urejena, in bo za uredbo treba še jeden mesec dela.

16. mal. travna. Okoli Wepenerja se nadaljuje boj. Buri se hrabro ustavljajo. Vzeli so Angležem 500 volov. Manjši boji se bijejo na mnogih krajih.

17. mal. travna je došlo bursko odposlanstvo v Haag; prebivalstvo je je navdušeno sprejelo.

17. mal. travna. Kakor že nekaterikrat poprej, je tudi sedaj pruska vlada izgnala obilno število Čehov s Pruskega, in sicer ta dan 360 iz okraja Liegnitza.

Ob istem času je naznanila pruska vlada burškim odposlancem, da bi jim obisk v Berolinu ne bil ljub.

u štampariji kraljevine Srbije 1898. Cena 3 d. Stranij X + 484; — Drugi deo. 1899. Cena 3 d. Stranij 485—1020. Obe knjige sta izdani iz Batalakovega fonda. Prirejena je na podlagi rokopisov pok. Arsenijevića († 15. jan. 1869), katere je hranil Dr. N. Krstić. Ta zgodovina in ostali rokopisi so dragoceni vir za poznavanje one dobe Karadžordževićeve v Srbiji, zato ker jih je spisal njegov sodobnik in v mnogih poslih tudi njegov sodelavec. — Tretja knjiga je pa važen prilog srbske zgodovine v prvi polovici one dobe od tujega potovavca: Otona Dubislava plem. Pircha. Putovanje po Srbiji u godini 1829. Srbski prevod je priskrbel Dr. Dragiš T. Mijusković. Izdaje akademije nauka. U Beogradu. Štampano v državni štampariji kraljevine Srbije. 1899. Cena 1'50 d. Str. IX + 247. Tej knjigi je dodana slika pisateljeva.

Pčelarska biblioteka VI. zvez.: *Pravo o pčeli* napisao Dr. Ž. Miladinović. Cena 40 par. — Ta knjižnica, ponatisk iz „Srbskoga Pčelara“, podaje v celoti opazovanja, tičoč se čebel od rimske dobe do danes. Vsebinska bi bila boljša in zanimivejša, ako bi bila točno izvedena po načrtu, a prvi del je zelo skrajšan. Knjiga je zelo pripravna za tiste, ki se pečajo s čebelarstvom.

Srbska istorija u narodnim pesmama. Stavio Pet. M. Niketić, učitelj. Nakladom knjižara Velimira Valožića, u Beogradu. Štamparija kod „Pre-svete.“ Cena 1'20 d. Str. 116. — Izdajatelj te narodne zgodovine je odbral najznamenitejše narodne pesme od časov sv. Save do osvoboditve Niša, sestavivši jih v neko prozaično celoto. — Knjiga je okrašena s slikami, katere razsvetljujejo to ali ono narodno pesem ali zgodovinski dogodek.

Maksim Tripković, profesor kraljevske gimnazije v Belgradu, je izdal knjigo: *Reforma Kalendara.* V tej knjigi razpravlja poglobitve pogreške in nedostatke julijanskega koledara, želeč, da naj bi vsi kristijani imeli jeden koledar, kateri naj bi se ne smel nikdar menjati. Po tem projektu bi imeli leta dveh vrst kakor do sedaj: navadno leto z 365 dnevi, in prestopno s 366 dnevi. Prestopna so ona leta, katera se delé s 4 brez ostanka, izvzemši leta, s katerimi se končujejo stoletja (n. pr. 2000, 2100, 2200 itd.); ona bi bila prestopna, katera bi se delila z 9 brez ostanka ali z ostankom 4. Vsa ostala leta bi bila navadna. Na ta način bi odpadlo po sedem dnij v vsaki dobi 900 julijanskih let. Srednja vrednost novega nasvetovanega leta je jednaka s solničnim ali tropskim letom v znesku: 365 dnij, 5 ur, 48 minut in 48 sekund. Iz sedanjega julijanskega koledara je potrebno 13 dnij izpustiti, da bi se zlagalo s časom nicejskega cerkvenega zbora (325. leta).

Fezično pitanje u Kraljevini Dalmaciji. Bilježke i Izprave. U Spljetu. Brzotiskom „Nar. Tiskare“. 1900. — V to knjigo je povzel rajni dr. G. F. Bulat, predsednik dalmatinskega zbora, kratko zgodovino

borbe za narodni jezik v Dalmaciji, da bi namreč njegovi podani zapiski „ravno sedaj, ko je na dnevnem redu jezikovno vprašanje po celi monarhiji, mogli služiti kakor gradivo pri rešenju tega važnega vprašanja, in da bi bilo to rešeno, kakor zahteva pravica in potreba hrvaškega (oziroma tudi slovenskega) naroda.“ Š.

Ruska književnost.

I. Križanovskaja je izdala v Petrogradu roman v dveh delih z naslovom: *Želčnij Kancler drevnago Egipta*, v katerem je opisana zgodovina osvobojenja Egipta izpod 400 letnega jarma Hiksov. — A. I. Svirskij je izdal ravno tam knjigo: *Smertnaja kazn i drugije rasskazi*, ki je zbornik raznih večinoma prav dobrih pripovedk, zajetih iz vsakdanjega življenja.

A. Kačanovskij je izdal v Kijevu 1. zv. *Istoriji Serbiji s polovini 14. do konca 15. veka.* — Ravno tam je izdal V. G. Korlenko *Južno-russkije očerki i portreti* ter *Ukrajinskija bili* (dogodbe). Pisatelj podaje tu javnosti toplo pisane članke o minulosti in sedanjosti Male Rusije, izmed katerih jih je mnogo posvetil pisateljem Levickemu, Borovikovskemu, Ševčenku, Kostomarovu i. dr.

V Petrogradu je izšlo osem zvezkov *Sobranih Sočinenij Vsevoloda Vladimiroviča Krestovskega*, čigar romani se splošno hvalijo. Tam je zagledal beli dan tudi prevod knjige Vernera Bombarta: *Očerki promišlennago razvitija Germaniji.*

Naročniki tednika „Nive“ dobé v tekočem letu brezplačno prilogo *Polnoje sobranije sočinenij N. V. Gogolja.* V prvih zvezkih so priobčene drobne pripovedke, „Taras Bulba“ in pričetek „Mrtvih duš“. — Naročniki ilustrovanega štirinajstdnevnik „Novyj Mir“ dobé za prilogo dvanajst vezanih knjig „Biblioteki ruskih in tujezemskih pisateljev“, med katerimi je šest knjig *Sočinenij I. I. Lazečnikova*, in šest knjig *Sobranih sočinenij Henrika Heina* (z ilustr.) Naročnina znaša za Rusijo 18, za tuje zemlje pa 24 rubljev na leto. Naroča se pri M. O. Volfu v Petrogradu. — Naročniki časopisa „Priroda i ljudi“ dobé brezplačno dvanajst zvezkov „Biblioteki romanov“, in sicer obsegajo prvi trije zvezki *dela Falkenhorsta* (Nežnoje serdce, Tanganajskij lev, Korsar pustyni), ostalih devet pa *zbrane spise A. Lorisa* (Kapitan Trafalgar, Radamehskij karlik, Izgnanniki zemlji, Iskatelji zolota, Atlantida, Rubin Velikago Lami, Tajna maga, Čerez okean in Naslednik Robinzona). Razven tega dobé še dvanajst ilustrovanih snopičev „Vsemirnago putešestvennika“, a to za ceno 6—8 rubljev na leto. Naroča se pri izdajatelju P. P. Sojkinu v Petrogradu.

Sedaj, ko se toliko razpravlja in piše po časnikih o židih in njih verskih obredih, utegne marsi-

koga zanimati, da se v založbi P. P. Sojkina v Petrogradu dobi popolni ruski prevod židovske svete knjige, ki ji je ime *Talmud*. Prevod je oskrbel orijentalist N. Pereferkovič; obsega 6 zv., vsak po 25—30 tiskanih pol; cena jednega zvezka 2 rublja 50 kop.

Pri tem založniku se tudi dobi *Naučno-enciklopedičeskij slovar* (mali naučni slovník), ki izhaja v snopičih pod uredništvom dra. M. Filippova. Vseh snopičev bo 18, ki stanejo 4 rublje.

Ravnokar je izšel v Petrogradu II. zvezek obširnega dela *Russkij biografičeskij slovar*. Obsega življenjepis o Aleksinskem do Bestužev Rjumin, torej komaj dveh črk alfabeta. Cena 10 rubljev.

Dalje je izšel 107. zv. *Sbornika Imperatorskago Russkago istoričeskago obščestva*. Cena 3 rublji.

Pisatelj N. N. Kaniveckij je izdal v Petrogradu delo: *Is bylogo Černogoriji* (iz črnogorske prošlosti), cena 1 rubelj; prof. S. F. Platonov pa *Lekciji po russkoj istoriji*. Cena za tri snopiče 3 r.

V Petrogradu je jelo izhajati obširno pedagoško delo z naslovom: *Načalnoje narodnoje obrazovanije v Rossiji*. Vse delo ima obsegati osem zvezkov in prvi je ravnokar zapustil tiskarno. Urednika tega ogromnega dela, ki stane skupno 25 rubljev, sta G. A. Falbork in V. I. Čarnoluskij. Cena prvega zvezka (posamezno) 6 rubljev.

Koliko se Rusi zanimajo za vse, kar izide do brega n. pr. v poljski književnosti, o tem nam služi v najboljši dokaz, poleg prevodov H. Sienkiewiczza in Elize Orzeszkowe, tudi *Polnoje sobranije sočinenij Boleslava Prusa* v petih zvezkih. Ravnokar je izšel 4. zv. Cena za vse samo 6 rubljev.

Ljubiteljem ruske književnosti bo ustrezala P. Smirnovskega *Istorija russkoj literatury devjatnadcatago veka*. Liberaly i konservatory Aleksandrovskej epohi. To zanimivo delo stane le 1 r. 25 k. V snopičih pa izhaja dra. Lemana *Illjustrirannaja istorija sujevčrij i volšebstva ot drevnostej do naših dnej*. Prevod iz nemškega (cena 3 rublje). i + a.

Časopis.

24. rožnika so praznovali po celem omikanem svetu spomin, da je bil pred 500 leti rojen Ivan Gutenberg v Mogunciji, izumitelj tiskarstva.

Iz Kine so prihajala te dni mnoga poročila o hudi nevarnosti, ki preti Evropcem zlasti v Peking, in o bojih, ki se bijejo blizu Tien-tšina.

Nemškega poslanika bar. pl. Kettelerja v Peking, so umorili.

27. rožnika je nastopila na južnem Štajerskem huda povodenj. Savinja je izstopila in preplavila nižje dele Celja.

Poročila iz Kine so naznanjala, da so evropske čete vzele Tien-tsin.

Angleški admiral Seymour je bil obkoljen od Kitajcev in v veliki nevarnosti. V noči na 26. dan rožnika so ga druge evropske čete osvobodile.

V južni Afriki so bili boji na posameznih krajih, kjer so burske čete napadale Angleže. Tak boj je bil od 24. rožnika blizu Sylvertona tri dni.

30. rožnika je požar v pristanu Hobokenu pri New-Yorku napravil severo-nemškemu Lloydju veliko škodo in ukončal kakih 200 ljudij.

V Kini je dobil princ Tuan vso oblast v roke, cesarja in cesarico-mater je priprl.

30. rožnika se je objavil oklic na II. katoliški shod v Ljubljano.

1. mal srpana se je poročil avstrijski nadvojvoda in cesarski naslednik Franc Ferdinand z grofico Sofijo Chotek v Reichstadtu na Češkem ob splošnem odobravanju avstrijskega prebivalstva, da se je visoki ženin bolj ravnal po svojem srcu kakor po stanovski navadi.

Iz Kine se je poročalo, da ni tam nobene zakonite vlade več.

4. mal. srpana so bili hrvaški romarji, ki so začetkom meseca dospeli v Rim, pri papežu v zaslišanju.

Evropske velesile so sklenile, da pošljejo večje čete v Kino, med njimi najprej Nemčija. Nemški cesar je imel mogočne govore o nemški moči in veljavi na morju in nalogi v Kini. 12.000 vojakov neki pojde v Kino maščevat se za smrt poslanikovo.

V Kini so neki morili Evropce, kristijane, podirali poslopja. Čule so se grozovite stvari, a prav trdnega se ni moglo nič zvedeti. Novic je prihajalo brez števila, ki so si pa jako nasprotovala.

7. mal. srpana je došlo poročilo o veliki bitki med Kitajci na jedni in Rusi in Japonci na drugi strani blizu Pekinga, kjer bi bilo padlo 1000 Kitajcev.

do početka 16. veka v čvrste absolutne države, in kako je narasla v istem času moč turške države, a kako je ob enem oslabela Nemčija in kako je ostala Italija razdeljena na mnogo malih držav. V drugi knjigi se potem navajajo nasledki omenjenih političnih izprememb in kako so nastale vsled tega hude borbe za takozvano politično ravnovesje med francoskimi kralji in Habsburžani. V tretji knjigi se opisujejo znamenite izpremembe (pisatelj rabi izraz revolucija) v gospodarstvu, idejah in veri v početku 16. veka. V četrti knjigi se govori o jačanju katoliške cerkve za hudih borb v dobi reformacije in o verskih bojih posebno na Francoskem, Španskem, Angleškem in v Holandiji. Ob enem se prikazuje velika moč Španije v tem času.

Pisatelj je znal iz tega zanimivega gradiva izbrati vse, kar more čitatelja zares zanimati: vendar bi bilo pri tem potrebno, da so se neki oddelki prikazali bolj poljudnim načinom, četudi je jezik skoz in skoz lep in slog lahek, kar knjigi daje posebno veljavo. Gledé na predmet sam moramo pa vendar le nekih stvari omeniti, ki nam niso všeč, in katerih bi se bil sicer čislani pisatelj lahko ognil, da je le hotel. Kar piše V. Duruy o inkviziciji na str. 49.—50., je mogel pisatelj predelati po Hefeleju, čigar dela so mu gotovo znana, potem ne bi bil Tomaža Torquemade opisal kot krvoloka, niti bi bila opomba na str. 49. o autodafejih tako nejasna in neresnična. O takih zgodovinskih dogodkih, ki so jih sovražniki katoliške cerkve popolnoma izkrivili in takšne še dandanes širijo med neukim svetom, bi se moralo pisati jasno in natančno; saj dandanes to ni težko, ko imamo vendar toliko izvrstnih del od nepristranih zgodovinarjev. Ravno tako ni niti jasno, niti točno, kar pripoveduje o inkviziciji in indexu na str. 262., a še manje je resnično, kar se trdi na istem mestu, da je Italija vsled takih sredstev, upotrebljenih od katoliške cerkve, popolnoma propala in se izpremenila za tri stoletja v zemljo smrti.

Da pisatelj imenuje cerkveno reformacijo revolucijo v veri, je čisto prav, ker je tudi zares bila. Ni pa prav, da izvaja, kako je morala slediti ta revolucija radi prevelike pokvarjenosti v katoliški cerkvi. Sploh je vse pretirano, kar se govori o tej pokvarjenosti in sploh o žalostnih gmotnih in duševnih odnošajih na koncu srednjega in na početku novega veka. Tudi gledé na ta vprašanja si je mogel pisatelj najti boljši vir nego je Duruy, saj je mogel v roke vzeti Janssenovo zgodovino tega časa. Kdor hoče govoriti ali pisati o reformaciji, temu mora služiti tudi Janssen za vir, drugače bo njegovo delo gotovo nepopolno bodisi že v kateremkoli pogledu. Sploh pa se smatra pripovedovanje o propalosti tedanjega društvenega in umstvenega života že izdavnja za bajko, in potemtakem ni umestno, da se po naših zgodovinskih knjigah širijo protestantovski nazori o tej dobi. Tudi ni Valla jasno povedal,

kako misli o Tetzlu (str. 232.). Vidi se, kakor da je tudi Tetzl nedostojno propovedal o odpustkih, in da je Martin Luther radi njega začel napadati katoliško cerkev. A niti jedno, niti drugo ni resnično, četudi se še dandanes trosi ta laž celo po naših šolskih knjigah. Ravno Tetzl, ki je bil učen in pobožen mož, je bil najodločnejši protivnik nedostojnega propovedanja o odpustkih. Njegovo delovanje pa je bilo tako uspešno, da so se ga njegovi nasprotniki, med katerimi je bil Luther, hudo prestrašili, in je Luther napisal proti njemu znanih 95 stavkov. Ko je Tetzl obolel od žalosti, ker ga je Luther nedostojno napadal in preganjal, mu je le-ta sporočil, da naj se ne žalosti, zakaj vsa stvar se ni začela radi njega, nego iz čisto drugih razlogov. (Gl. Evers, Martin Luther, Mainz 1883 I. str. 30.). Martina Luthra je pripeljal do padca njegov napuh, a ne Tetzl. To bi trebalo vendar jedenkrat jasno in odločno povedati v naših knjigah, katere beró le katoličani.

O pariškem krvavem ženitovanju (str. 299—303.) piše Valla precej objektivno. Dokazano je, da je izvela Katarina Medici to odurno delo le samo iz dinastičnih, a nikakor ne iz verskih razlogov, kar se še tako pogostoma rado veruje. Le število žrtev je bržkone previsoko vzeto (60.000). Sicer pa bi bil moral pisatelj ob tej priliki omeniti, da je v teh hugenotskih bojih palo več katoličanov nego hugenotov, saj je pač znano, da je dal maršal Montgomery v Orthezu 3000 katoličanov pobiti; tudi so hugenoti pokončali do 800 katoliških cerkev, med njimi 50 stolnih (Gl. Holzwarth: Bartholomäusnacht, Münster, 1871.) Protestanti nimajo tedaj katoličanom ničesar oponašati.

Na str. 158. mora biti l. 1547. (bitka pri Mühlbergu) in ne l. 1543., kar je gotovo tiskarska poma.

I. Steklasa.

Ruska književnost.

A. R. Bulatovič je izdal v Petrogradu delo: *S vojskami Menelika II.* Dnevnik pohoda iz Efiopiji k jezeru Rudolfa. Cena 3 r.

V založbi Tovariščestva M. O. Volfa v Petrogradu je izšla *Istorija Suvorova*. Sočinenije Petra Usova. Delo je opremljeno z jedno kromolitografijo in 50 slikami. Cena 1 r. 25 k. — Tu je izšel 4. natis obširnega dela *Ellada*. Očerki i kartiny Drevnej Greciji dlja ljubitelej klasičeskoj drevnosti i dlja samoobrazovanja. Spisal Viljem Vagner (preveden). Cena po naročilni poti 4 r. 50 k.

Prof. N. A. Holodkovskij in A. A. Silantjev izdajeta v Petrogradu *Pticy Evropy*. Praktičeskaja ornitologija s atlasem evropejskih ptic. Cena 14 r. Dalje je izšla v ruskem prevodu Kamilla Flammarióna *Atmosfera. Obščeponjatnaja meteorologija*. Polnoje opisanije vozdušnih javlenij na zemnom

sarč. S 11 barvanimi slikami, z 1 barv. karto in z več nego 300 ilustracijami. Cena 3 r. 50 k.

Tudi leposlovnih del je izšla v kratkem času cela kopica. Znani beletrist M. Gorkij je izdal v Petrogradu prvi zvezek svojih *Rasskazov*. Knjiga obsega 323 str. in stane 1 rubelj. N. N. Aleksejev je izdal delo *Raby i vladyki*. Zgodovinski roman iz časov cara Feodora Jovanoviča (cena 60 kop.); neki „Aljma“ je izdal roman v dveh delih z naslovom *Sila sveta* (cena 4 rublje), V. Antonov pa roman *Odesskija truščoby i podzemnyj gorod*. Zapiski policejskago agenta 2 natisk s slikami (cena 2 r.). A. Buklinovskij je napisal povest iz sibirskega gledališkega življenja z naslovom: *V čadu ljubvi* (cena 1 r.). N. E. Hejnec pa *Po pja-tačku*. Roman iz življenja časopisnih sodelavcev (cena 2 r.). S. F. Godlevskij je izdal *Smert Nevolina i jeho skitanija po Sibiri* (c. 1 r.), pisateljica A. N. Meljnickaja pa povest *Relikvija ljubvi* (cena 80 kop.); A. V. Nikitenko je izdal knjigo *Moja povest o samom sebě*, namenjeno mladini (cena 1 r.); od kneza A. B. Ščetinina smo dobili „razskazy, očerki i nabroski“ z naslovom *Okolo žigni* (cena 1 r.), od N. N. Sergijevskega pa pripovedno delo *Nata i drugije razskazy* (cena 1 rubelj.). Za isto ceno se dobé E. P. Nakrohina *Idilliji v prošě* 2. natisk ter povesti M. P. Nevěrina z naslovom *Prokazy sudby*. Dalje je zagledal beli dan že 5. natisk romana *Ognjem i mečom* H. Sienkiewicza in več prevodov iz zapadno-evropskih književnostij. Ruski čitatelj se torej ne more pritoževati, da bi ne imel česa čitati.

V založbi A. F. Marksa v Petrogradu je izšel v veliki obliki (folio) *Aljbom Ukrajinskoj Stariny*, sestavljen iz 21 tablic z akvareli S. I. Vasiljkovskega in s črteži-vinjetami N. S. Samokiša, natisnjen z barvami. Priloga obsega dokaj obširnih, slike pojasnjujočih člankov od prof. D. I. Evarnickega v ruskem in francoskem jeziku. Cena tega krasnega dela je brez poštnine 8 rubljev.

Tu se tudi dobi *Vseobščij geografičeskij i statističeskij atlas*, obsežajoč 57 listov s kartami in diagrami in 74 strani pojasnjujočega teksta. Ta atlas stane krasno vezan le 2 rublja.

Dalje je tu dobiti *Polnoje sobranije stihotvorenij I. P. Polonskago*, ki je izšlo vnovič pregledano in znatno popolnjeno v petih zvezkih (cena samo 6 rubljev) ter *Na puti k sčastiju*, roman Vas. I. Nemiroviča-Dančenka. Str. 528. Cena 1 r.

Pa tudi drugi pisatelji in založniki niso držali rok križem. Neki „Old Gentleman“ (A. V. Amfi-teatrov) je izdal v Petrogradu knjigo z naslovom *Stoličnaja bezdna*. Knjiga obsega kratke črtice,

listke, tipe in sličice iz življenja prebivavcev ruske prestolnice, in je zlasti za Neruse zelo zanimiva. Cena 2 r. Drugo temu predmetu podobno delo je roman Vsevoloda Vladimiroviča Krestovskega z naslovom *Peterburskija truščoby* (petrograjska brezna), ki je izšel med „sobranymi sočinenijami“ istega pisatelja v drugem natisku. Ta roman je bil priobčen pred štiridesetimi leti v „Otečestven. zapiskah“, toda ruska kritika trdi o njem, da v njem ni nič zastaranega, marveč da on ostane vedno nov, vedno zanimiv. „Sočinenija V. V. Krestovskega“ so izšla v 8. zvezkih.

A. I. Svirskij je napisal in izdal v Petrogradu knjigo *Smertnaja kazn i drugije razskazy*.

Pisatelj V. Světlov, ki mnogo potuje po Italiji, je izdal v Petrogradu roman *Nedostrojennyj hram*, čigar dejanje se vrši v mestu Florenciji (Cena 75 kop.). Od istega imamo tudi *Venecijanske razskazy*, ki pa stanejo 1 r.

F. Tjutčev je izdal v Moskvi knjigo z naslovom *Na granicě*. Obsega celo vrsto povestij iz malo-poznanega zakotja. Cena 1 r. Mladi pisatelj F. Falkovskij pa je izdal v Petrogradu delo *Poslednyj den i drugije razskazy*. Kritika hvali zlasti prvo povest ter napoveduje pisatelju slavno prihodnost.

Pisateljica A. Verbickaja je izdala v Moskvi povest z naslovom *Pervyjja lastočki* (cena 80 kop.), S. Golovačevski pa svoja *Stihotvorenija* (cena takisto 80 kop.).

A. I. Stepovič je izdal v Kijevu knjigo *Iz Puškinskoj jubilejnoj literatury u slavjan*. (Literaturnyje otgoloski puškinskago stolětnago jubileja.) V Simferopolju pa so izšla v tretjem natisku *Stihotvorenija Danijla Kolomijceva*. Cena 1 r. 25 k.

V Petrogradu v založbi P. P. Sojkina je zagledal beli dan prevod knjige Nemca Füssleina z naslovom *Anglija i Transvaal*. Cena 50 kop. Ravno tam je izdal A. I. Vvedenskij delo *Obščestvennoje samosoznanije v ruskoj literaturě*. Kritičeske očerki. Cena 1 r. 50 k.

Marljivi M. V. Ševljakov je izdal v Petrogradu delo *Dlja teatra*. Dramatičeskija sočinenija (cena 2 r.) kakor tudi *Istoričeskije ljudi v anekdotah* (cena 1 r. 25 k.).

V Petrogradu je izšel *Novyj Robinson* (dogodbe Ludvika de Rujemona). Cena 2 r. Tam je tudi zagledal beli dan *Divertisement*, hudožestvennyj sbornik. Cena 1 r. 50 kop.

Znani prelagatelj romanov H. Sienkiewicza na ruski jezik, V. M. Lavrov, je izdal v Moskvi zvezek *Pověstij i rasskazov* sloveče Elize Orzeszko ter iste pisateljice obširnejšo povest *Melanholiki*. Cena jednega zvezka 1 r. 50 kop. (i + a.)

Književnost.

Ruska književnost.

N. Pružanskij je izdal v Petrogradu delo *Među fantazijej i dejstvitelnostju*, povesti i razskazy; dalje *Neobyknovennyju istoriju obyknovennyh sobytij*, ki obsega sedem manjših pripovedek, katere kritika zelo hvali. Cena jednega dela 1 r. 30 k. Pisateljica A. R. Krandijevskaja pa je izdala v Moskvi knjigo zanimivih povestij z naslovom *To bylo ranneje vesnoj*. Cena 1 r.

V Moskvi izhajajo tudi „Sobrannija sočinenija“ E. Vernera. IX. zvezek obsega povest *Osvoboždenij ot proklatija*, X. zvezek pa povesti *Geroj pera i Golos rodiny*. Cena prve serije je 10 r.

Ravno tam izhaja takisto A. P. Novickago *Istorija russkago iskusstva* (umetnosti) in sicer v snopičih. Cena po naročilni poti 10 r.

V Petrogradu je ravno izšla knjiga *Anglo-transvaalskaja vojna*. Protest Burov in njih zgodovina. Dasiravno se vojna med Angleži in Buri bržkone že bliža koncu, je vendar zanimanje za to vojno še zmerom veliko in ker knjiga obsega kolikor mogoče natančno poročilo o vzrokih te vojne, zato se nadajamo ustreči čitateljem, da jih na njo opozorimo. Stane samo 55 kop.

Onim, ki si omislijo to delo, priporočamo še knjižici: 1. *Načalo i konec anglo-burskoj vojny 1899–1900 gg.* Sestavljeno po najnovejših tujih virih. Izšla je v Petrogradu ter velja samo 30 kop. — 2. *Krestjanskaja respublika Transvaal i jeho bogastva*, od N. Korsakova. S 67 slikami v tekstu. Cena 30 kop.

Zanimivo, a ob jednem simpatično je tudi delo: *V poljsu ranenih burov*. Literaturni zbornik, ki ga je izdalo dijaštvo na petrogradskem vseučilišču pod uredništvom prof. I. N. Zdanova. Cena 1 rubelj.

V Petrogradu je izšlo zanimivo delo P. D. Borykina: *Evropejskij roman v XIX. stolëtiji*. Roman na Zapadê v dvê tretji veka. Knjiga ima 40 tiskovnih pol ter obsega popoln imenik pisateljev in naslovov njihovih del. Cena 3 r.

Ondukaj izhaja tudi *Literatura XIX. veka v jeja glavnyh tečenijah* G. Brandesa, v prevodu B. Pozorovske in V. Pisarjeve. To obširno delo danskega kritika izhaja v ruskem jeziku v posameznih snopičih, v katerem vsakem je obdelana po jedna

literatura. Ta snopič obsega nemško književnost ter stane 1 r.

Založnik K. P. Pobjedonoscev je izdal v Moskvi drugi zvezek *Sbornika sočinenij* N. P. Hiljarova-Platonova. Obsega med drugim članke: „Odkuda nihilizm?“ „Ekskursia v russkuju grammatiku“, „Pismo k S. A. Jurjevu ob ispovedi gr. L. N. Tolstogo“, „Osnovnyja načala ekonomiji“ i. dr. Prvi zvezek „sočinenij“ je izšel l. 1899, cena za oba 4 rublje.

Pisatelj Lev Dakserhof je izdal v Moskvi zanimivo knjigo z naslovom: *Peređ novoj žiznju*. Obsega celo vrsto slik iz življenja na deželi, radi česar prečita čitatelj to knjigo z največjo zadovoljnostjo. Cena 1 r. 50 kop.

Jeden izmed najbolj slovečih sočasnih ruskih pripovednikov — Maksim Gorkij — je izdal že v tem letu štiri zvezke svojih *Rasskazov*. Poslednji obsega obširen roman z naslovom „Toma Gordčev“ in pripovedko „Dvadcat šest i odna“. Šteje 402 str. ter velja 1 rubelj.

Pod naslovom *Ješemėsjačnyja sočinenija* je začel v Petrogradu izhajati nov slovstven žurnal I. Jasinskega (Maksima Bělinskega), katerega je izšlo doslej že četvero snopičev. Naročnina za 12 snopičev znaša samo 3 rublje.

A. V. Jelisejev je izdal v Petrogradu drobno knjižico *Lvinja noči* (Levje noči). Ima samo 71 str. ter obsega potopis pisatelja po severni Afriki. Cena 50 kop.

Pisateljica S. K. Krukovskaja je izdala knjigo: *Kitaj*. Očerki žizni i nrafov Nebesnoj imperiji. S 50 slikami in zemljevidom Kitajske. Cena 50 kop.

Zbranih spisov (Polnoje sobranije sočinenij) pisatelja A. J. Maksimova je izšlo že šest zvezkov. Poslednji nosi naslov: *Na dalekom Vostokê*. Cena 1 r. 50 k. — V Moskvi pa je začelo izhajati *Polnoje sobranije sočinenij* Artura Šopenhauera v prevodu, ki je urejuje I. I. Aihenvald. Cena po naročilni poti za štiri zvezke 8 r.

Pisatelj-zdravnik dr. L. D. Frenkel je izdal *Polnyj praktičeskij lečebnik*. Rukovodstvo k domašnemu poljzovaniju bolčnej prirodnyimi sposobami i homeopatičeskimi lečarstvami. S 45 slikami v tekstu. Cena samo 2 rublja.

i + a.

Književnost.

Slovenska književnost.

Didonov *Jezus Kristus*. Prvi zvezek. Iz francoskega prevel P. Bohinjec. Izdal dr. Anton Jeglič, knez in škof ljubljanski. Cena brošir. 1 K 50 h, eleg. v platno vez. 2 K 50 h. V Ljubljani. Natisnila Katoliška Tiskarna. 1900. — Knjiga, ki je pravkar zagledala beli dan, zasluži, da jo kar najbrže naznanimo in priporočimo svojim čitateljem. Pred več desetletji je francoski racionalist Renan spisal knjigo življenja Jezusa Kristusa, ki se je zlasti po Francoskem zaradi lepega jezika hitro razširila, a povzročila tudi neizmerno pohujšanja. Kdor jo je bral, če ni bil trden v veri, je moral pripoznati, ko je odložil prebrano knjigo, da je izgubil vero v Jezusa Kristusa, Sina božjega. Zasejala se je Renanova knjiga i v druge jezike. Mnogo preprostih ljudij jo je čitalo in si ž njo izpodkopalo trdno versko prepričanje. Spominjam se, da mi jo je nekdanjemu osmošolcu ponujal tovariš v nemškem prevodu, češ da je pisana v jako izbornem jeziku. Imel sem jo v rokah, bral je nisem. Uprav nasproti temu — sit venia verbo — racionalistiškemu pamfletu na vero katoliških kristijanov je spisal francoski dominikanec Didon knjigo enakega naslova, ki naj bi v lepo oglašeni besedi kazala Jezusa Kristusa, Odrašenika našega, takšnega, kakršnega nam opisujejo evangelisti in kakršnega nam v kratkem naznanja apostolska vera. Pisatelj je na vrhuncu svetopisemske vede, je sam potoval po Palestini in na podlagi svojih dolgoletnih študij in raziskavanj je popisal življenje Jezusa Kristusa. Knjiga njegova je „remek-delo“ in vredna, da so jo prevedli malone že na vse evropske jezike. Prvi del nam podaje v slovenskem prevodu P. Bohinjec. Kakor pa moramo biti hvaležni g. prelagatelju za njegov trud, tako bi želeli, da bi se bil nekoliko dalje pomudil pri „uvodu“ in ga nekoliko bolj izlikal, dasi smo uverjeni dočista, kako težko je prevajati modroslovno-apologetične razprave. Na nekaterih mestih bode čitatelj nekoliko zmajeval z glavo, ker bo težko umel, kaj pravzaprav hoče pisatelj povedati. Mnogo lažje in lepše pa se bere prva in druga knjiga, katero nam prelagatelj podaje v prvem zvezku. No, hvaležni smo prelagatelju in izdajatelju in upamo, da bode knjiga pri omikanih čitateljih obrodila mnogo dobrih sadov. Priporočali bi jo dijakom višjih razredov srednjih šol, bogoslovcem, duhovnikom in sploh omikancem. Brezdvojbeno bo pri raznih čitateljih razdejala marsikak verski dvom, dā, užgala bode sveto ljubezen do junaka, ki ga natančno po evangeliju tako živo in prepričevalno opisuje pisatelj. Dal Bog, da knjiga ne bi postarela v skladišču, ampak da bi romala s pridom iz rok v

roke! S tem bo dosegel tudi izdajatelj svoj plemeniti namen. — Prevod ni brez hib. Jezik je ponekod naravnost krasen; podrugod pa zaostaja. Čudimo se, da se je prelagatelj poprijel nekega čudnega pravopisa, a samo pri nekaterih besedah. Čemu pisati: pazliv, ganliv, nedeliv itd.? Na strani 43. pa se je z neko silo zagnal v samostalnike na -išče, kakor: oporišče, torišče, poprišče, gorišče. Nekatere participialne konstrukcije so jako nejasne: „Zavrgši Jezusa in uprši se ga priznati . . .“ (str. 67.) tako se ne govori in ne sme pisati. — Toda take oblikoslovne in stilistične hibe knjigi ne jemljejo stalne vrednosti, katera ji pristaje med znanstvenimi deli naše literature. —r—

Hrvaška književnost.

U Rimu. Uspomene na putovanje zagrebačkih učiteljskih pripravnika u Rim. Napisao Josip Kirin, učitelj vježbaonice kr. učiteljske škole zagrebačke. Pretiskano iz „Prosvjete“. Zagreb. Tisak Antuna Schulza 1900. Str. 47. — Lepo misel je izprožil g. ravnatelj Karlo Matica v Zagrebu, ko je začel zbirati učiteljske pripravnike, naj gredō v Rim, da se tudi oni poklonijo sv. Očetu, se udeležē odpustkov in se nasrkajo vzorov, katere morajo kot ljudski učitelji razširjati med mladino. Njemu kot vodji sta se pridružila dva učitelja in triindvajset učiteljskih pripravnikov. Pričujoča knjiga popisuje to romanje in one rimske znamenitosti, ki so posebno zanimive za prihodnjega učitelja. Draga bo romarjem kot lep spomin, nam pa je ljuba, ker nam priča o dobrem katoliškem duhu, ki ga imajo ti vrli hrvaški pripravniki in njihovi učitelji. Dr. E. L.

Roblje. Preštampano iz „Obzora“. Ta novela nam kaže mažarsko tiranstvo in popisuje, kako se polagoma potujčuje v sosednji nam hrvaški deželi. Hrvat Vladimir ne more nikjer priti do stalne službe, ker se neče odpovedati svojemu rodному jeziku in se pomažariti. Povest je žalostna slika, a zajedno resen opomin zlasti ženskemu spolu, da čuva narodu jezik in narodni čut. Naj jo berō tudi olikani Slovenci, saj tudi pri nas trpimo na isti hudi rani. Ako naš narod v vseh slojih ne bo navdušen in odločen, izvestno propade. „Roblje“ priča o tem. (Prodaja Dionička tiskara. Zagreb.) J. Š.

Ruska književnost.

Avsjejenko V. je izdal *Novije raskazi*. Petrograd 1899. Cena 2 rubl. Pisatelj teh povestij je jako priljubljen pripovedovalec. Njegovi proizvodi so zanimivi, duhoviti ter dobro osnovani.

Sloveči prof. A. Rambaud je izdal knjigo *Živopisna istorija drevnej i novej Rossiji*. S slikami ruskih umetnikov. Moskva 1898. Cena 1 rubl. 50 k. Knjiga se pričinja z geografijo ter etnografijo Rusije in razpravlja vso njeno zgodovino od osnivanja Rusije do konca vladanja Aleksandra II.

Guber Z. *Jezuiti, ih istorija, učenje, organizacija i praktičeskaja dejateljnost v sferje občestvenoj žizni, politiki i religiji*. Izdaniye F. Pavlenkova. Petrograd 1899. Cena 1 rubl. Ta knjiga je prevedena iz nemškega jezika ter ima namen seznaniti Ruse z delovanjem tega prekornega in velezaslužnega reda, o katerem imajo v Rusiji še dokaj motne ter nejasne pojme, ker so o jezuitih in o katoličanstvu poučeni večinoma iz protestantskih knjig.

Dobro došel bo tujcem-turistom, kateri se zanimajo za mrzlo Sibirijo, Dolgorukova V. A. *Putevoditelj po vsej Sibiri i sredne-azijskim vladjenijam Rosiji*. Cena 1 rub. 50 k. V tem kašipotu g. Dolgorukova so navedene, dasi kratko, vse ceste po Sibiriji in srednje-azijskih zemljah Rusije. Posebnost kašipota je, da je ruskemu tekstu dodan tudi francoski.

Karjejev N. *Istoriko-filosofskie i sociologičeskie etjudi*. II. izdaja Petrograd 1899. Cena 2 rub. Razven črtic, ki pojašnjujejo zgodovino ter sociologijo, čitatelj najde v tej knjigi proučevanje takih zanimivih vprašanj, kakor so vprašanja o bistvenosti humanitarne izobrazbe, o zgodovinskem svetovnem naziranju Granovskega in o zgodovinski filozofiji v romanu „Vojna in mir“. Avtor piše kolikor možno nepristransko. Uprav istega pisatelja delo se zove *Istorija Zapadnoj Evrope v novoje vremja*. Zvezek V. Petrograd. Cena 5 rubl. V tem zvezku je prof. Karjejev prišel s svojo zgodovino do 1870. leta. Prvi zvezek razpravlja prehod iz srednjega veka k novemu času; drugi luteransko gibanje, katoliško protireformacijo, 30letno vojno, francoski absolutizem ter angleško reakcijo; tretji zvezek je posvečen zgodovini XVIII. veka, IV. se peča z zgodovino IX. veka noter do Burbonov. Pisatelj te zgodovine se odlikuje od drugih zgodovinopiscev v tem, da proučava zgodovinske dogodke v zvezi s kulturnim ter socialnim pokretom.

Pamjati Bjelinskogo. Literaturni zbornik s tremi fotografijami. Moskva 1899. Cena 3 rub. 50 k. Ta zbornik se deli v dva dela. Prvi obseza članke o Belinskem in podaje snov za njegov životopis, drugi sestoji iz cele vrste pesmotvorov, beletrističnih razprav, kritičnih in političnih člankov, pod kojimi so podpisani pisatelji z znanimi literarnimi imeni: grof. L. N. Tolstoj, Ja. P. Polonski itd. Vsebina je jako zanimiva.

Mir. Illjustrirvani sbornik. Po povodu noti Russkago Imperatora o razoruženiju. Pod redakcijej M. Leonova. M. 1899. Cena 20 k. Ta zbornik izhaja v snopičih ter seznanja občinstvo z vsem,

kar se je storilo za idejo miru in prinaša tudi slike mož, ki so se zanj trudili.

Komarski F. S. *Semejni universitet*. I. in II. snopič. Naročnina za prvih pet zvezkov 10 rubl. Petrograd 1899. „Domača univerza“ se bavi: s kemijo, fiziko, z anatomijo, z antropologijo, z občno zgodovino, s splošno zgodovino poezije, z zgodovino ruskega slovstva, s politično ekonomijo ter s kazenskimi pravom. Vsem onim, ki koprne po višji izobrazbi, bode „Domača univerza“ jako dobro došla.

Albom Puškinskoj jubilejnoj vystavki v Akademiji nauk. S. 250 snimkami. K. A. Fišer. Moskva 1899. Cena 6 rub. V tem zborniku čitatelj najde katalog Puškinove akademične rastave, alfabetsko kazalo imen in zatem slike z avtografom in portretom Puškina, njegove žene, sorodnikov ter sodobnikov.

Pomošč postradavšim od neurožaja. Liter. hudožestveni sbornik. Izd. časnika Kurjer. Moskva 1899. Cena 1 rub. Ta literarno-umetniška knjiga je živ dokaz, kako usmiljeno srce ima ruska inteligenca do kmečkega vsled slabe letine stradajočega ljudstva. Pri tem delu, čigar čisti dohodek je namenjen stradajočim bratom, sodelujejo sloveči književniki in slikarji, kakor: Čehov, Janžul, Vasnecov, Pasternak, Rjepin, Sjerov, Surikov. Tudi je v zborniku muzikalni del s proizvodi gg. Blaramberga, Ipolitova-Ivanova idr.

Zubarev, Tom. XX. *vjek. Čelovečestvo na puti k istinje*. Varšava 1899. Cena 40 k. V tej dušeslovni sliki iz zgodovine narodov riše nam avtor s kratkimi no rezkimi črtami, kako se je razvijala ideja o splošnem miru, katero je razglasil ruski car ter predlagal, naj se ustavi brezmejno oboroževanje evropskih držav. Pisatelj meni, da je to naravni ter jedini omogočeni prehod od sodobnega pojemačega duhovnega življenja k novemu in boljšemu.

Iversen V. E. *Polnaja seljsko-hozjajstvenaja zoologija*. II. Izd. S. 186 ris. Izdaniye K. L. Rikera. Petrograd. Cena 3 rub. V tem delu ki je namenjeno ruskemu narodnemu učitelju ter praktičnemu gospodarju, so opisane v poljudni besedi škodljive ter koristne živali. Zlasti je mnogo prostora odmerjenega domačim in poljskim živalim.

Enciklopedičeski slovar izdatelja F. Pavlenkova. Z 2224 politipažami (med temi 813 portretov in 37 geograf. kart). Petrograd 1899. Cena s platnecami 3 rub. Enciklopedični slovar v jednem zvezku ter s slikami — to je nekaj novega v ruski literaturi. Umevno je, da ta slovar ni popoln, in izdatelj je sprejel v knjigo zgolj predmete, ki so neobhodno potrebni za srednje inteligentnega čitatelja.

Vsled nemirov na Kitajskem se je pojavila v ruski književnosti obilica književnih del, ki opisujejo to oddaljeno velikansko državo in njene prebivalce. Nedavno je izšla knjižica z naslovom: *Kitaj in Ki-*

tafci. Byt Kitajcev, gosudarstvennoje ustrojstvo, ekonomičeskoje i vojennoje položenije. Russkija vladěnija v Kitaje. Z zemljevidom. Zanimiva knjižica velja samo 25 kop.

Drugo temu podobno delo je *Kitaj i sovremennaja kitajsko-evropejskaja borba* (z zemljevidom Kitajske), od P. A. Pavolodina. Cena 30 kop. — Tretje delce o tem predmetu ima naslov: *Sobytiya v Kitaje*. Krovavyja smuty sekty „Boljšogo kulaka“ (s slikami). Cena 15 kop.

Aleksander Byčkov je izdal *Očerki Jakutskoj oblasti*. S ustja reki Leny. Putenyja zamětki. S kartoj rybolovnyh peskov. Cena 50 kop. Pisatelj

Lepak, ki pozivlja Kitajce, naj pomoré tujce.

V. Arefjev je jel izdajati v snopičih *Opisanije Sibiri*. Očerki dlja narodnago čtenija. I. snopič. Zemljepisni položaj in priroda Sibirije. Cena snopiča 30 kop.

V. A. Dolgorukov je izdal že peti letnik svojega *Putevoditelja po vsej Sibiri i Srednje-Aziatskim vladenijam Rossiji* in sicer v ruskem, francoskem, nemškem in angleškem jeziku. Cena 2 rublja, samo v ruskem jeziku pa 1 rub.

Ravnokar je izšel v drugi izdaji obširen *Učebnyj geografičeskij atlas*. Obsega 47 glavnih zemljevidov ter 136 dopolnivnih kart in črtežev na 46 tablicah. Cena samo 2 rub.

D. Timovskij je izdal že IV. snopič svojega dela *Zemlja i ljudi Rossiji*. Geografičeskaja hresto-

matija. Obsega opis Sibirije in srednje-azijatskih ruskih pokrajin. Cena snopiča 50 kop.

V Petrogradu je izšel že v 22. natisu *Podarok molodym hozjajkam*, ili sredstvo k umenšeniju rozhodov v domašnjem hozjajstve od Elene Molohovec. Priljubljena obširna knjiga velja 4 rub.

Ondukaj je izšlo tudi že šest snopičev *Russkoj istoriji v razskazah*. I. Kto byli naši predki Slavjane i kak oni žili. II. Pervyje russkije knjazja. III. Vladimir svjatoj i kreščenje Rusi. IV. Velikij knjaz Jaroslav Monomah i Andrej Bogoljubskij. VI. Našestvije tatar i Aleksandr Nevskij. Cena vsake brošurice 5 kop.

Pisateljica A. Bykova je izdala *Rasskazy iz istoriji Angliji XI.—XIX. veka*. (S 36 slikami.) Cena 1 rubl. — Pod uredništvom V. I. Rovalskega pa je izšlo delo: *Rossija v konce XIX. veka*. Poslednje obširno delo velja 5 rubl.

V Petrogradu izhaja tudi obširno delo *Ježegodnik po geologii i mineralogiji Rossiji* pod uredništvom N. Krištafoviča. Izšla sta 4. zvezka 1. in 2. snopič. Cena 1 rubl. 75 kop. Ondukaj se tudi dobi delo *Žizn životnyh* A. E. Brehma, predelano in prirejeno za mladino po tretji nemški izdaji. Cena po naročilni poti 9 rubl.

Tudi pripovednih del je izšla cela kopica. N. Malekcev je izdal „istoriju odnoj duši“ z naslovom *Revolucioner* (cena 1 rubl.), Mamin-Sibirijak je izdal zbirko črtic in pripovedek z naslovom *Zolotaja lihoradka* (mrzlica) ter povest *Okolo gospod* (cena 1 rubl.); A. I. Faresov je izdal delo *V odinočnom zaključeniji* (cena 1 rubl.), priljubljeni Anton Čehov *Pověsti i rasskazy* (cena 1 r. 50 k.), A. Mihajlov pa *Škola žizni* (roman), *Gluhaja rozn* (povest) ter *Posle nas* (povest) vse v enem zvezku. Cena 1 rubl. 50 kop. Nikolaj Jurovskij je izdal pripovedno delo *U morja* (cena 1 rubl.), K. M. Fofanov pa zbirko pesmij z naslovom *Illjuziji* s pisateljevo sliko, cena 2 rubl.

Marljivi prevoditelj F. V. Dombrovskij je prevel in izdal že v tretji izdaji H. Sienkiewiczov roman *Semja Polaneckih* (cena 2 rubl.), M. Kossovskij pa je prevel in izdal poljski zgodovinski roman Teodora Jeske Choinskega z naslovom *Zahodjaščeje svetlo*. Roman iz vremen Marka Avrelija (Cena 1 rubl. 50 k.) (i+a)

Dne 23. julija je umrl veliki dobrotnik Rusije M. P. Klimov. Ta mož je osnoval dobrodelno društvo, koje ima namen, skrbeti za revne otroke ter revne ženske, ki se žele učiti kakega rokodelstva. Da ima društvo sedaj nad 300 000 rubl. premoženja, to je večinoma zasluga ranjkega Klimova, kateri je nad 16 let deloval nesebično za blagor svojih ubogih rojakov.

V. G.